

Kustbroedvogels langs de Waddenkust in de knel?

Foto: Hans Hut

De landaanwinningswerken langs de Fries-Groningse Noordkust vormen een belangrijke broedplaats voor soorten als Kluut en Kokmeeuw. Vooral Kokmeeuwen kwamen er tien jaar geleden op veel plaatsen in grote aantallen tot broeden, soms als één aaneengesloten losse kolonie. Verschillende malen is al gewezen op de recente afname van deze soorten (o.a. Koopman in Twirre 14 [3]: 73-80, 2003). Zoals geïllustreerd in figuur 1 voor de Groningse Noordkust, bevinden zowel Kluut als Kokmeeuw zich sinds 2001 in een vrije val. Tot dat moment was sprake van een min of meer stabiele populatie, met af en toe een uitschieter naar boven of beneden. Als oorzaak nummer 1 voor deze recente snelle afname wordt predatie door Vossen genoemd. Argumenten voor deze hypothese zijn o.a. dat de afname van soorten die van verschillende voedselbronnen/habitats gebruik maken min of meer parallel verloopt en dat tijdens het veldwerk op diverse plaatsen sporen van predatie zichtbaar zijn (o.a. doodgebeten vogels op of bij het nest, lege nesten). Bovendien worden Vossen ook vaker op de kwelder gezien, zowel tijdens broedvogelkarteringen als hoogwatertellingen.

Nieuwe munitie dus voor de al woedende discussies over broedvogels en vossenpredatie. Echter, kijken we op de schaal van de hele (Nederlandse) Waddenzee, dan blijken Kokmeeuwen steeds meer op de eilanden te gaan broeden, en blijft de Waddenpopulatie als geheel dus stabiel. De afname langs het vasteland wordt bij deze soort dus gecompenseerd door een groei op de eilanden, waar predatie door Vossen ontbreekt. Bij de Kluut is van zo'n herverdeling geen sprake, tenminste niet naar de eilanden. Het zandige wad rond de eilanden is voor Kluten ook minder geschikt als voedselgebied. Kluten staan echter bekend vanwege hun grote omzwervingen, en de verdwenen vogels zouden gemakkelijk op andere plaatsen tot broeden kunnen komen. Momenteel nestelen er bijv. Kluten aan de Dollard die als nestjong in Zuid-Spanje zijn geringd! Dat maakt het bij deze soort dus moeilijk om na te gaan in hoeverre de verliezen aan de Waddenkust tot effecten op populatieniveau leiden.

Dit alles laat echter onverlet dat goede gegevens om aan te tonen wat er nu precies aan de hand is op de kwelders op dit moment niet beschikbaar zijn. De predatietheorie is een hypothese, en misschien niet het volledige verhaal. Zo zijn grote delen van de kwelders in Noord-Groningen door het stopzetten van veebegrazing ondertussen dermate

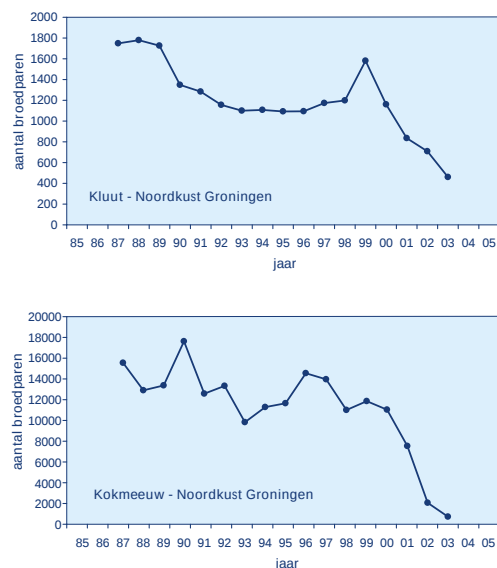
begroeid geraakt dat ze voor pioniersoorten als Kluut nauwelijks meer als broedhabitat in aanmerking komen. Predatiedruk, vegetatiesuccessie, en wellicht ook voedselproblemen (bijv. afname slijkgarnaal, zie Engelman in Twirre 12[5]: 172-175) hebben mogelijk samen de veerkracht van de populaties kustbroedvogels op de kwelder dusdanig aan banden gelegd dat de aantallen sterk onder druk staan. Het zou daarom wenselijk zijn de actuele broedvogelontwikkelingen van een aantal soorten op de Waddenkust aan een nader onderzoek te onderwerpen. In de eerste plaats door het opstarten van een reproductiemeetnet, maar ook door de vegetatieontwikkelingen op de kwelder en de voedselsituatie in de omgeving van de kolonies onder de loep te nemen.

Kees Koffijberg

vervolg huiszwaluw pag 17

aardig gevuld. In sommige regio's wordt al jarenlang volledig telwerk uitgevoerd, zoals het westen van Friesland en Groningen, in Twente, grote delen van Noord-Holland, langs de IJssel en de Randmeren, tussen Leiden en Alphen aan de Rijn, op veel Zeeuws-Zuid-Hollandse eilanden, in Zeeuws-Vlaanderen, in Midden- en Oost-Brabant, bij Nijmegen en in Midden- en Zuid-Limburg. Vergeleken met enkele jaren geleden zijn er onder andere nieuwe telgebieden bijgekomen in Groningen, Drenthe en Flevoland. Wensen voor nieuwe gebieden zijn er vooral in Friesland, Noordoostpolder, West- en Midden-Brabant Enfin, de kaart spreekt voor zich. Alle tellers worden bedankt voor hun gegevens, en Herman Leys natuurlijk voor z'n jarenlange coördinatie. Laten we dit jaar onze hoop vestigen op de warme zomer van 2003, waardoor misschien wel meer jongen zijn grootgebracht die volvet de wintergebieden hebben opgezocht en nu in grote aantallen zijn teruggekeerd. Succes met het tellen en beschermingswerk. We zijn benieuwd naar de uitkomsten!

Arend van Dijk

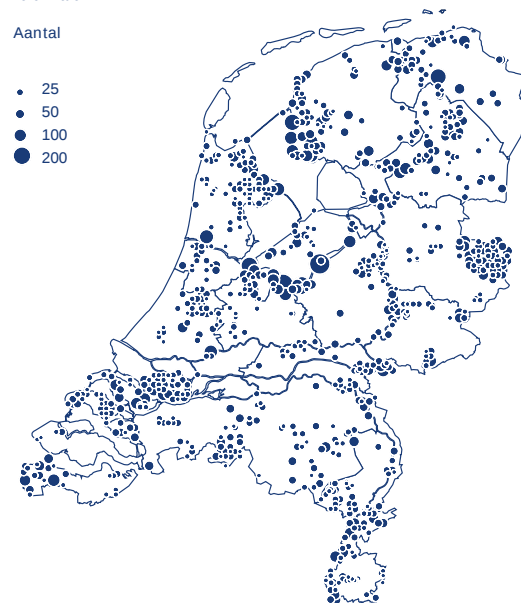

Figuur 1. Aantalsontwikkeling van broedende Kluten en Kokmeeuwen langs de Groningse Noordkust (traject Lauwersoog-Eemshaven) in 1987-2003.

Huiszwaluw

Aantal

- 25
- 50
- 100
- 200

Figuur 2. Verspreiding van Huiszwaluw als broedvogel in 2003 aan de hand van totalen per (gebieds)kolonie (voorlopige gegevens).